

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve

Egész évre 6 ft — kr
Fél évre 3 ft — kr
Negyedévre 1 ft 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 50 kr.

Nyitltár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

Kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Tanárválasztás a Bethlen-kollégiumban.

A jövő hónap 10-én kezdődő egyházkerületi közgyűlésnek nagy fontosságu programpontjai között bennünket legközelebről azok érdekelnek, melyek kollégiumunk ügyeivel foglalkoznak.

Máskor mindig bizonyos sejtelmes félelemmel néztük a közgyűlés érdeklődését ezen intézet iránt. Sokszoros keserű tapasztalat arra tanított meg, hogy a Kolozsvár felől érkező felhőből ne termékenyítő áldást, hanem pusztító vihart várjunk.

Ebben a multban valósággal csak egyetlen egy a vigasztaló: az elüljáróságnak törhetetlen ragaszkodása törvényes jogaihoz. S ha e mellett még másik vigasztaló gondolatot is keresünk: ez a mult, nagy veszteségünk árán, de valahára megszűntnek tekinthető.

A békés fejlődés jövője látszik megnyílni előttünk. Az az erő, melyet a nagy alapító ezen intézet vagyonaiban és szellemében elhelyezett; az az erő, melyet a törvényes felsőbbiségnek s az intézet elüljáróságának egyetértésétől remélünk: egész nagyságában kifejlődhetik a nemzeti kultúra szolgálatára.

Az elüljáróság, mihelyt az engedélyt

megnyerte, nagy lépéseket tett ez uton előre. Nemcsak haladni akar a kultúra fejlettebb igényei szerint; hanem egyenesen elére állott az iskolai színvonal emelését czélzó törekvéseknek. Utmutatója lett áldozatkészségével az iskola-fenntartó testületeknek. Uj tanári állásokat szervezett; s hogy a tanári munka-erő legjavát kiszemelhesse és megnyerhesse, a fizetéseket szabályozta, a korpótlékokat felemelte, s azt a kilátást nyújtja mind egyik tanárának, hogy 25 évi szolgálat után elérni a középiskolai tanár javadalmának ez idő szerint legmagasabb fokozatát.

Ezen korszakos intézkedések legfontosabb mozzanata kétségkívül a tanári személyzetnek kiegészítése lesz.

Biztosak vagyunk abban, hogy a kollégiumi elüljáróság bölcsesége ki fogja valogatni azokat, kik alapos tudományos készültséget s — ami legalább ugyanily fontosságu — nevelői tapintatot és tapasztalatokat, sőt munkásságukkal már egyebütt kiérdemelt tanári hiruvert és tekintélyt is hoznak az iskola-ügy szolgálatába.

A mi intézetünket nem tekintjük egy sorban állónak az átlagos középiskolákkal Nagy multja; a nemzeti művelődés

terén szerzett érdemei; azon kiváló tudományos és irodalmi hirnév, melyet tanárai kivívtak; s az a nagy hatás, melyet az erdélyi magyarság összetartásában és művelésében kifejtett: az atlagnál ma is felebb emelik az iskolát s a tanaraikhoz fűzött várakozásokat és reményeket.

S a feladat nagysága is, amelyet a tanárnak a jövőben teljesítenie kell, a mérték emelésére szolgál. Ma inkább, mint valaha, össze kell gyűjtenie az intézetnek a szegény és immár csak sporadikus vidéki magyarság ifju nemzedékét; arról a durvaságot le kell hántani, de úgy, hogy az ereje megmaradjon. Drágaköveket kell a porban keresgélmi. Ápolni kell a testet, lelket, nemesíteni a kedélyt és izlést aprólékos és fáradhatatlan gondal, tanítással és mindenek felett jó példával. S amennyivel durvább az anyag, amelyet c-izolni kell: annyival intenzívebb erő kell hozzá.

A példát főképp azzal adja meg a tanár, ha az elméletek által kifinomított s előkelő gondolkodását és megnemesedett izlését a tanulókkal való bánásmódban s a társadalmi érintkezésekben kifejezésre is juttatja. Kicsi városban élünk, minden munkáskézre szükség van. Az

TÁRCZA.

Tudományos apróságok.

Vas-molybdán ötvény. — A Fritz-Auer izzók — Uj dolgok az ópiaszívásról. — Az agy és az intelligencia. — Fényképezés papiros-negatívval. — Orehideák emberi koponyákon. — A tojások penészedése. — Uj fajta vaj. — Magyar Röntgen-lampa.

A ritka fémek megszűntek ritkák lenni.

Az alumínium fajtja e század elején még százakba került, ma a nickellel együtt igen olcsóvá lett. Ujabbán a molybdán is kezd az iparban terjedni, mert előállítás a villamos kemenczekben igen olcsóvá lett s ma már a kilogrammjára 5 forintba kerül. A molybdán nem rozsdásodik és karbidja (azaz szenel való vegyülete) keményebb az üvegnél. De legkitünőbb tulajdonsága abban áll, hogy aczellel kitünően ötvözhető; eddig általában abban a hiszemben voltak, hogy a molybdán a vasat törekenyvé teszi, újabb kísérletek azonban azt bizonyítják, hogy ha az aczelhoz két százalék molybdánt adnak, akkor az ezüstfehér színt kap, igen keményvé válik s törése még sem rideg, hanem bársonyos lesz, a mi nagyfoku szívósságot jelent. A molybdános aczel tehát az eddigi aczelt sokszorosán felülmulja, mert az aczel, ha legkeményebb állapotában hagyják meg, úgy pattant, mint az üveg, a molybdán-aczel

azonban üvegnél keményebb állapotában is rugalmas marad. Azonkívül a molybdánt a vasérczek oxigénjének elvonására is tudják már használni, ez tehát a jövő féme, mely hivatva van oly szerepet játszani, mint az alumínium, vagy a nickel.

A molybdánon kívül a többi ritka földes fém, melyekkel az Auer-féle legszesz-harinyát készitik, szintén folytonos további nyomozás és kutatás tárgyát képezi s a törekvés ezekkel szemben is az, hogy előállításuk egyszerűsítésével olcsóbbá legyenek tehetők. Legujabbán Fritz berlini mérnök az ottani technikus-egyletben olyan lángzót mutatott be, mely szintén a Cer, Lantau, Lithium és Thorium nevű elemek vegyületeivel vannak átítatva és szintén szövedeket alkotnak, csak hogy erősek, olyan anyagból állanak, mintha vékony drótból volnának fonva. Szóval nem oly törekenyek és romlandók, hogy pusztá érintésre összeomoljanak, mint az eddigiék.

Az új izzótestek különben meg egy érzékeny rugón is állanak, úgy, hogy minden lökést és mozgást kiállanak s könnyen szálithatók. A lángzó maga is új szerkezetű. Bunsen módjára készül, de lent el van zárva, úgy, hogy meggyújtásnál a láng-átcsapás teljes lehetetlenség.

A berlini friedrichshausse pályaházban

tett kísérletek igen jól sikerültek és egy ilyen izzó, mely csak 50 krba kerül, kéthárom hónapig egett, anélkül, hogy fényerejében gyengült volna, úgy, hogy Németországban a vasuti kocsikat ilyenemű újféle Auer-Fritz-izzókkal akarják világítani.

Egy kevésbbé praktikus, de nagyon is elterjedt anyaggal, az ópiummal, igen sokat foglalkoznak vegyeszek és orvosok egyaránt és róla sok új adat került napfényre. Ópium, dohány és alkohol, ez a három izgatószer satnyítja az emberiséget; de egyik sem oly veszedelmes, mint a keletieket pusztító ópium, mely különben már Európában is terjed. Az ópium, mint tudjuk, alkaloidából áll, és nyers máknak a gyümöleshejéből készül. Alkotórészei között legfontosabb az ópium, a narcotin, a narcein, codein, thebein és papaverin, és e mérgek daczára is újabbán az orvosok azt állitják, hogy az ópium nem mérges, ha mérséklettel élvezik. Grehaut és Réveils érdekes tanulmányokat tettek újabbán az ópiumpipázásról. Az ópium, ha egy évig erjed, átalakul csandu-vá és ezt szívják a Keleten. Tonkingban e csandu monopólium tárgyát képezi s miután 150.000 kg. ópium erjed állandóan, ez 5 milliónyi tőke egy évig parlagon hever s így a francziák módot kerestek az erjedés siettetésére. S

olyan férfiak, akik a közügynek szolgálni akarnak; akik nem kicsinyes szempontokból, hanem a műveltség magasabb gondolatköréből tekintik át a dolgokat és saját emberi és társadalmi méltóságukat: mindig szíves fogadtatásra és elismerésre fognak találni.

Ilyen erőket remélünk mi az iskola és társadalom számára az új választástól. Akiket nem elégitnek ki az iskolai divat sablonjai; akik egyebet is, többet is tudnak és akarnak tenni a naplójavítás és lezkeadás munkáinál.

Mivel tudjuk, hogy ilyen szempontok vezették mindig és vezetnek ma is a kollégium elüljáróságát a tanári székek betöltésében: örömmel és elismeréssel üdvözljük az elüljáróságot az intézet emelésének nagy dolgai között.

Esküdtbíróóságok.

Budapest, 1897. május 22.

Erdély Sándor igazságügyi miniszter nevéhez a legfontosabb és legkorszerűségi igazságügyi reformokat fogja fűzni a magyar igazságszolgáltatás története. Elavult jogszabályok és kifejlődött igazságszolgáltatás modern követelményei közt fordulópont az esküdt-bíróóságok felállításáról szóló törvényjavaslat betérjesztése. A néplekiismeret legyen bíró, emelni kell az igazság és igazságtalanság iránt való érzést: ez legyen polgáraitaink bírója, kit nem törvény köt, hanem a saját lelkiismerete vezet és aki nem a büntetőtörvény paragrafusainak utvesztőjében keresi az indokokat felebarátja felmentésére vagy elítélésére, hanem a saját meggyőződése, jog- és erkölcsi érzéke által vezetett magát, midőn embertársa felett ítélt.

A nép szavát joggal dicsőítik Isten szavának, az igazság és szilárd meggyőződés votumának. A modern jogtörténelemben egész tömege van az olyan jogeseteknek, hogy az esküdtbíróóság felmentett vádlottakat, akiket

a törvény rideg betűje szerint a bíró szigorú ítélete sújtott volna. A szakbíró a holt törvényt jelenti, az esküdtbíró a néplekiismeretet, amely nem ítélt mások előírása, hanem a saját meggyőződése és jogérzéke szerint.

Ez a modern jogszolgáltatásnak az a fontos és szinte szenzációs vívmánya, amelynek legelőkelőbb híve és zászlóvivője Erdély Sándor igazságügyi miniszter.

A törvényjavaslatot és annak rendelkezéseit helyesli a modern igazságszolgáltatás minden barátja és csak a részletekben emelnek némelyek kifogásokat, melyeket vagy korlátozott felfogás, vagy mindenben akadékoskodó rechthaberei diktál. A legényegesebb kifogásokat az esküdtek lajstromának összeállítására emelték. A javaslat azt akarja, hogy ez független magyar bírákra bízassék. Ez elv ellenzői azt állítják, hogy ez esetben az esküdtek névsora a kormányhatalom akarata szerint állítható össze és a bírák a hatalom szolgálatába állíthatóak. Azt akarják, hogy a névsor összeállítását az autonóm hatóságok végezzék. Csak hogy ekkor meg annak a veszélynek lenne kitéve az intézmény, hogy a pártpolitika szolgálatába állítható, ami bizonynyal sokkal veszedelmesebb lenne, mint a független törvényszek által való összeállítás egyenes módja.

A leggyakrabban hangoztatott kifogás azonban az életbeléptetési javaslat 16. §-ára vonatkozik, amely a magánosok ellen sajtó útján elkövetett becsületsértést kiveszi az esküdt-bíróóság ítéltetése alól. Az esküdtbíróóságok, mint a tapasztalat tanítja, a sértett magán-becsületnek sohasem, vagy csak nagyritkán adtak meg a kívánt elégtételt, és aki elég férfias, gondosan kerülni fogja az esküdt bíróóságot, hogy magán-becsülete megsértéseért más, lovagias uton keressen elégtételt. De a modern erkölcs-prédikálók elítelik a párbajt is és így a megtámadott magán-becsülettel meg akarják tagadni az elégtétel lehetőségét.

Hiába keresnek a 16-ik §-ban támadást a sajtó-szabadság ellen, melynek leghiva-

tottabb és legnagyobb védelmezője maga az igazságügyi miniszter és amint a szakasz felett való felháborodás csak forszírozott mű-felháborodás, azonképpen a tárgyilagossájtó is feutartás nélkül helyesli a tervbe vett intézkedést.

Higgadt mérlegelése mellett az összes indokoknak, melyek a szakasz mellett és ellene szólnak, az ország közvéleménye és vele a képviselőház többsége bizonynyal az igazságügyi miniszter javaslata mellett fog nyilatkozni, — írja a „P. Corr.” — aki a törvényjavaslat magas álláspontját sok jogi tudással védelmezi, szikrazó szellemmel támogatja és a kételkedőket bámulatos ékes-szóval meggyőzi, az ellenzőket kapacizálja. E törvény alkotásában Erdély az igazságügyi reformátorának, annak ajánlásában és védelmezésében, a képviselőház legsikerdúsabb debatterének bizonyult.

Észrevételek a városok reformja kérdéséhez.

Írta: Ambrus Károly, Vizakna városi I. tanácsos.

I.

A közoktatási reform és ennek egy jelentékeny része, a városok reformjának most felvetett kérdése, egyebet nem czelozhat, mint a közigazgatás javítását.

A jó közigazgatás érdekében áll első sorban az államnak, melynek erősödését eredményezi: és érdekében áll főleg a polgároknak, kik boldogulnak általa.

Ez okból helyes, ha a felvetett kérdéshez minél többen hozzá szólnak, mert egy tárgyilagossá eszmecsere csak hasznára válhatik ezen intézménynek.

Lássuk tehát, mik is lennének a követelményei egy jó autonóm községi és városi közigazgatásnak általában, a közigazgatási tudomány és a gyakorlati tapasztalatok nyomán összeállítva.

Megjegyzendő, hogy a községi közigazgatás alatt a városit és község alatt a várost is kell érteni.

A jó autonóm községi közigazgatásnak alapfeltételei általában a következők:

1. Legyen meg egy község polgárai egye-

tanulmányozás közben felismerték, hogy az erjedést az aspergillus niger nevű apró gomba idézi elő, miért is ezt ma már tenyésztik, s így az erjesztést gyárilag üzik. És az ópiumszívásra nézve a fentemlített két tudós arra a meggyőződésre jutott, hogy ez a megerjedt ópium, ha 250 fok alatt ég el, nem veszedelmes és kellemes; de ha 250 foknál magasabb hőmérsékleten ég el, akkor merges testek keletkeznek belőle, mit amilyen a pyrrol, pyridinsav és aceton, és ezek a szervezetre nézve igen veszedelmes hatással vannak, oly annyira, hogy Chinában és Indiában gyakoribb az ópiummérgezés, mint nálunk az alkoholférgezés. És ez a veszedelmes mérgező már az angol matrózok között is terjed, sőt valószínűleg átszarmazik a többi európai népekre is.

Már Darwin felállította a tételt, hogy minél tekervényesebb az agyvelő, annál magasabb az ember szellemi képessége. Az agyvelő és a szellemi tehetség közötti viszony azonban hova-tovább elveszti jelentőségét, mert igaz ugyan, hogy nagy férfiak rendszeren nagy sulyu agyvelővel bírnak, de azért igen sok a kivétel is. Legutóbb érdekes tanulmányokat tettek oly irányban. Míg az okos kutya agyvelőjének sulya 80 gramm, addig az ököre 500 gramm; s míg az ember átlagos agyvelősulya 1360 gramm, addig

az elefánté 4600 gramm. S így a tudósok oda változtatták a teoriát, hogy a test és az agyvelő aránya áll viszonyban az intelligenciával; de ez sem volt találat; mert míg az emberi agyvelő testének egy negyvened részét teszi suly tekintetében, addig a verébnek az agyvelő testsúlyának egy huszonötöd része, a majomnak pedig egy százötvened része, s így ez a régi elmélet teljesen megdőltnek látszik. Erre nézve már Bischoff is azt a helyes megjegyzést tette, hogy az agyvelő nem is lehet az ész és tehetség mértéke, mintha az agyvelő nemcsak az észbeli, szellemi működés fészke, hanem egyéb sokféle életműködésnek, érzésnek és akaratnak a székhelye. S így az újabb fiziológusok e régi teoriát oda változtatták, hogy a szellemi műveltség csakis a nagy agy két félgömbjével van arányban, mert csupán a nagy agy képezi az észbeli tehetség székhelyét. Ez alapon Ranke és Darkchewitsch azt az arányt kereste, mely a gerinczagy, mint a testi funkció szerve és a nagy agy, mint a szellemi funkció szerve között létezik. S az ez alapon tett számítások már valóban feltűntetik az ember szellemi fölényét, mert amíg így az arányszám az ember számára 49, addig az állatoknál ez arányszám sohasem emelkedik 7 vagy 8 fölé.

Egy igen élelmes s a fényképeszre nézve igen előnyös találmány terjed el újabban Németországban. A fényképfelvétel, mint tudjuk, oly üveglapok által történik, amelyek a fény iránt érzékeny anyaggal vannak bevonva. Ezek az úgynevezett pozitív lapok. Ezeket 1871-ig a fényképező maga készítette el és csakis azon módon nedvesen lehetett használni. 1871-ben dr. Maddox felfedezte a száraz lemezeket, amelyeket nemcsak előre lehet elkészíteni, úgy, hogy a felvételhez nem kell többé sötét szoba, de még e mellett még hosszabb ideig eltarthatók is. Most Moh görlitz vegyész papirból készült negatív lemezeket talált fel, aminek főképpen a műkedvelő és vándor fotografusok fognak szerfölött megörülni, kik a sulyos üveglemezekből csak korlátozott számú példányt vihetnek magukkal s utközben ezek is gyakran összetörttek. E papirlapok egy a fényugárak iránt érzékeny anyaggal vonatnak be, de hát a papirlap természetesen átlátszatlan. Mire jó tehát az ilyen lemez? — fogják kérdezni a hegyi tájképek iránt érdeklődő turista műkedvelők. Nos, a lemezek átlátszóságára csakis akkor van szükség, amikor már a negatív lapról a képeket ráviszik (kopirozzák) a pozitív papirlapra, addig tehát még nincs baj. Mikor aztán a művelet idáig haladt, akkor a ne-

temének az a joga, hogy a törvény által engedett módozatok szerint szabadon alakulhasson meg olyan községi szervezettel, aminek az ő viszonyainak legjobban megfelel, mint eddig is tehetette.

2. Legyen egy község értelmes polgárainak befolyás biztosítva a község ügyeinek intézésére, a község vagyonának kezelésére, és legyen joga ellenőrizni azt, hogy a törvények, rendeletek és határozatok a községi közigazgatási közegek által pontosan és igazságosan hajtassanak végre.

3. A község fontosabb intézményei megalakításánál, valamint megváltoztatásánál valamely felsőbb hatóság, pl. a vármegye, vagy az államhatalom közegei fokozatosan bizonyos mérséklő, avagy serkentő, buzdító befolyást gyakorolhassanak a szükséghez képest, akár felelősség, akár felülvizsgálat folytán; és hogy a községek intézményei, alkotásai a szükséges allandósággal, tartóssággal bírnak, s legyenek mindenféle — a nyers tömeg köréből származható — kedélyhullámzások, veszélyes áramlatok ellen megvédhetők, mert ez növeli a községi intézményekbe helyezett bizalmat.

4. Legyen meg az államhatalomnak az a joga, hogy a községet feladatának teljesítésében ellenőrizze, és a községet netáni tulajdonságok esetén a törvény korlátai közé szoríthassa.

5. A törvények, rendeletek, szabályrendeletek és községi határozatok legyenek gyorsan, erélyesen, igazságosan és kellő szakértelemmel végrehajtva, és a végrehajtás legyen a polgárok akaratától független.

Ezek a jó autonom közigazgatásnak fő feltételei, mert az 1. és 2. pontban foglaltak nélkül nincs autonomia és a 3—5. pontban foglaltak nélkül nincs jó közigazgatás.

A községi ügyek intézésében való részvétel bizonyos értelmiségi és vagyoni cenzustól, legalább is az irni, olvasni tudás és bizonyos adó-minimumtól, és egy bizonyos életkortól, pl. nagykorúságtól, kell hogy függjön, mert az értelmetlen, vagyon-talan és éretlen emberek részvétele a községi ügyekre, a kellő ismeret, tapasztalat és

érdekeltség hiánya miatt, hasznos nem lehet.

Lássuk már most, hogy a városok reformjának a Magyar Közigazgatás f. évi 19. ik számában közölt vezéreszméi mennyiben felelnek meg ezen követelményeknek.

1. Először is azt találjuk, hogy hiányzik belőlük a községi polgárok egyetemének azon joga, hogy községüket a törvény korlátai között szabadon alakíthassák meg.

A tervezet ugyanis imperative kimondja, hogy „a legalább 5000 lélekszámmal bíró községek, amennyiben a szükséges szellemi és anyagi erővel rendelkeznek: rendezett tanácsú városok”.

A polgárokról e tárgynál semmi említés sem tetetvén, valószínű, hogy a tervezet nekik nem juttat semmi jogot az alakulás kérdésénél, s így ezen tervezet nélkülölzi az autonomia egyik alapjogát, sarkalatos föltételét. Hogy mi történik azon 36 rendezett tanácsú várossal, vagyis az összes r. t. városok egy harmadával, melyeknek lélekszáma az 5000-en alól áll, azonban ősi idők óta városi szervezettel bírnak, nem lehet tudni a kivonatos közleményből. Azonban, ha a tervezet őket visszafejlesztésre, falusi szervezetre kényszerítené, akkor nemcsak az autonomia ellen, hanem az ország érdeke ellen is vétene.

Miután a statisztika által bebizonyított tény az, hogy a magyarosodás a városokban halad legjobban előre, s miután tény az, hogy a műveltség és kultúra, az ipar és kereskedelem a városokban a legnagyobb: érdekeben áll az országnak, hogy minél több vidéki várossal bírjon, mert ezáltal nemzeti állami szervezetében erősödik és izmosodik.

Igen helyes elhatározás az okból a tervezetnek azon intenciója, hogy a városokat szaporítani ohajítja, mert igen nagy a száma azon községeknek, melyek, habár a szükséges kellekkel bírnak, ez idő szerint még sem rendezett tanácsú városok. Ámde nem helyes elhatározás az, hogy ezt az autonomia egyik sarkalatos tételének, a községi szabad megalkulás jogának törlesztésével tervezi.

És ha már a városok számát akarja szaporítani, akkor nem szabad azon 36 rendezett tanácsú várost ezek számából törölni

csupán azért, mert lélekszámuk az 5000-et el nem éri, azonban a városias élet egyéb kellekeivel bírnak és intelligenciájuk nagyobb, mint akárhány 10 000 lakossal bíró nagyközségnek.

Módját kell találni a törvényben annak, hogy a jelenlegi rendezett tanácsú városok meghagyása, és a községek szabad alakulási jogának érvényben tartása mellett azok a jelenlegi „nagyközségek”, melyek a rendezett tanácsú várossá alakulás kellekeivel bírnak, tényleg át is alakuljanak azzá. Erre legalkalmasabb lenne az, hogy a törvény tegye kötelességévé a belügyminiszternek, hogy amint meggyőződik arról, hogy valamely község ezen kellekekkel bír, hívja fel az átalakulásra. Minden értelmes község engedni fogna ezen törvényen alapuló felhívásnak, és az eredmény el lenne érve anélkül, hogy a községi polgároknak ezen győkezes jogát törölni kellene.

2. A jó autonom közigazgatás azon követelményének, hogy a község értelmes polgárainak legyen befolyás engedve a községi ügyek intézésére, szintén nem felel meg oly mértékben a tervezet, mint azt a jelenleg érvényben levő községi és törvényhatósági törvények biztosítják, mert a viriliss képviselőnek a választással való komplikációja és a tisztviselőnek a közgyűléseken való szavazati jogának a törlése lehetetlenül teszi az értelmiség és közigazgatási szakismeretnek a közgyűlésen való okvetlen érvényesülését.

A virilissmus intézménye negyedszázados tapasztalat szerint jónak bizonyult, mert az értelem és felvilágosodottság ennek révén a községi és törvényhatósági bizottságokban mindig biztos helyet talál, s épp úgy nélkülözhetetlen a tisztviselő szavazati joga is, mert ezen az úton érvényesülhet a közigazgatási szakismeret a közgyűlésben, melyet egy közigazgatási testület közgyűlésén nélkülözni — avagy éppen mellőzni — nem lehet.

Az a képviselői rendszer, mely fele részben a virilisek, fele részben a községi ér-

gativ lemezt, melyre a kép már rá van fenyképezve, be kell kenni az ugynevezett transparent-oldattal, amely az e czelra készült papirost teljesen átlátszóvá teszi.

A papírlapot magát egy papírmásé keretbe ragasztják, hogy kifeszüljön s így jön a készített. Ez az új találmány nagy lendületet fog adni a fenyképezésnek, főleg az amateur-fotografiának. E papírlamezek nem törnek, igen olcsók, kis helyet foglalnak el s azonfelül rendkívül tiszta képeket adnak.

Wills botanikus egy francia szaklapban azt írja, hogy ő két orchidea növényfajt egy juh- és egy kutyakoponyán tenyésztett. A növények csakhamar megizmosodtak s gyökérszálaikkal körülhálózta a koponyát. Ehhez hasonló esetet egyebiránt néhány év előtt Micholitz angol botanikus is leírt, aki Ausztráliából emberi koponyákat hozott haza, amelyekben szintén egész szépen tenyésztettek az orchideák. Ezeknek a bizarr dolognak azonban tudományos értékük is van, mert az lett bizonyos belőlük, hogy az orchideák a csontokban levő foszforsavas meszet át képesek venni, anélkül, hogy a csontokat előbb porrá őrölni kellene. Hasonló irányú kísérlet volt az is, mikor a földbe ázott márványlap fölé növényeket ültettek s bizonyos idő múlva a márványla-

pot kihúván, azon melyedéseket és ereket fedezték fel, amik azt bizonyították, hogy a növény gyökerei kioldották a mésztartalmu anyagot. Ha az orchideáknak ilyen képességük van, akkor kísérletet lehet tenni a trágyázásnak azzal az új módjával, hogy a földbe mésztartalmu asványdarabot szórjanak, melyek aztán mintegy állandó anyagforrások lennének a növényeknek.

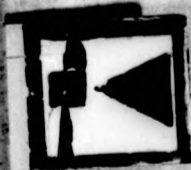
A házi szárnyasok tenyésztőire igen fontos tanulmányokat tett Lucet francia állatorvos. Ő ugyanis azt a kérdést tette tanulmány tárgyává, hogy a tojások mézhéján a penészgombák áthatolhatnak-e?

Néha ugyanis a gazdasszonyok is tapasztalják, hogy friss tojások sem kelnek ki. Lucet tanulmányai s kísérletei közben észrevette, hogy főleg réczetojásokon néha penészfoltokat lehet látni. Ő tehát a tojásokat penészgomba-csírakkal vonta be, ezzel látta el az alját is, de azt tapasztalta, hogy a tojások azért épek és változatlanok maradtak. Később azonban a penészgombákat zsíros anyagokba tette s az ezzel kezelt tojások csakhamar rothadásnak indultak belülről, tehát a penészgomba csirái most már áthatoltak a tojás héján. Miután pedig a vízi szárnyasok hasa, mint a ludé és réczé, mindig zsíros, természetesen, hogy a csirák ilyen úton kapják meg a szükséges nedvességet.

Ebből tehát világos, hogy nemcsak az aljzásnak kell tisztának és száraznak lennie, hanem, ami eddig egy gazdasszonyoknak sem juthatott eszébe, az elültetésre szánt tojásokat lángos szóda-oldatban kell megmosni s aztán tiszta, száraz ruhával kell hirtelen letörölni.

Ugyancsak a gazdasszonyokat fogja érdekelni annak a gyakran vitatott kérdésnek az eldöntése, vajjon csakugyan nehezebben emészthető-e a mű-vaj s ha igen, mi ennek az oka?

A külföldön ugyanis, de ma már nálunk is, köz-áruccikket képez a marha-faggyúból előállított mű-vaj. Ez lényegében véve éppen olyan izletes, mint a legtisztább vaj, de rájöttek, hogy nehezebb emészthetőségében csakugyan kell valaminek lenni, mert éppen azok a gliceridek hiányzanak belőle, amelyek a legkönnyebben emészthetők. E hiányon könnyen lehetne segíteni, mert hiszen a kókusz-zsírban ezek a gliceridek bőven fordulnak elő, csakhogy ez meg igen gyorsan avasodik. A thami (Elzász) vegyészeti gyár azonban a megavasodott kókusz-zsír tisztítására és szagtalanítására egy igen jó módot talált fel: vizgőzzel mossa a kókusz-zsirt, azután légmentesen átpárologtatja és ebből a kókusz-zsírban, mely nem avas már, állítanak elő mű-vajat, sőt a marhafaggyu-

telmes polgárok által választott képviselők-ből és a szavazattal bíró tisztviselők-ből alakították, leginkább megfelel a mai kor igényeinek, legtöbb állandóságot képes nyújtani a községi intézményeknek.

(Folytatása következik.)

Színház.

Szerdán „Durand és Durand“ (Bokody szokásos elkeresztelése szerint: „Durand és Durand, vagy ügyvéd és fűszerkereskedő“) ment.

A valóban kitűnő és mulattató darabot ismeri a közönség az előző évadból, és jó-sága mellett bizonyít az is, hogy a közönség most is elég tisztességes számban látogatta az előadást, mely általán veve jól sikerült, ambar nem állt az előző évnek színvonalán. Ennek főoka az, hogy Coquardier pompás szerepét Deréki teljesen eljettette. Nemesak hogy játéka gyenge volt és messze elmaradt a szerep intenciójától, de remítő szerep-nemtudásban is leledzett (miben különben egyik női szereplő is billirozott), úgy, hogy a szegény sugó rekedtté kiabálta magát érdekeben. Coquardier szerepe sokkal finomabb, könnyedebb megjatszást igényel, mint amelyet Deréki nyújtott ki nehézkes és minden jelenetében, minden mozdulatában egyforma volt, holott a szerep ugyancsak tag teret nyit a különféle indulatok nyilvánulásának. E szerepben előző alkalommal kitűnő volt Bokodi; miért nem játszotta ő, akit különben is mindig örömmel lát színen a közönség?

Kitűnő volt Krasznai a fűszeres szerepében és nem kevesebb kitűnő Károlyiné a leendő anyós szerepében, tetszelgő főrangú nő alakításában. Oly pompásan játszott, oly finoman érvényre emelt minden mozdulatot, tekintetet, hangot, hogy szerepe kiaknázásában semmi kívánni valót nem hagyott fent. Nemi, nala szokatlan, tulzást leszámítva, igen jó volt Szebeni is a dadogó szerepében. Kovács kissé bágyadtan játszotta szerepét; de azért eiegans játéka most is hatást

vajat is megjavítják vele. Ez az új fajta vaj igen jóízű, igen egészséges és olcsó. Németország és Franciaország szegényei már nagyban fogyasztják s aligha nem elkerül már hozzánk is, mert Budapest vajszükségletének nagyobb fele ugyanis mű-vaj, csakhogy itt drágán adják el természetes vaj címén.

Végül egy hazai dolgot akarok megírni.

A napokban olvastam az „Egyetértés“-ben, hogy egy honvéd-kórházban Röntgen-készüléket állítanak fel a honvedek számára, hogy golyót és egyéb idegen tárgyakat, amelyek az emberi testbe jutnak, Röntgen-sugarakkal keressék meg. Nagyon kíváncsi vagyok, miképpen rendezték be a laboratóriumot, mert mi örökre bámuljuk a külföldet, holott Röntgen-dolgokban maga a külföld is hozzánk fordul.

Berlinben, a híres Steiner fizikus otthonában, a gárda-ezred számára új kórházat építettek és Röntgen-laboratóriumot is rendeztek be. A kórház igazgatója, Ober-Staabsarzt dr. Steinow, elutazott Würzburgba Röntgenhez, az ő találmányát tanulmányozni. A híres tanár dr. Steinownak egy élő egyéves gyermeknek teljes csontváz-fotografiáját mutatta be. Az 1 méter magas kép teljesen tiszta képét adta a csontváznak s a csontszűnnek. S amikor az orvos azt kérdezte, ki csinálta ezt a mintaszerű képet, Röntgen azt felelte: „Dr. Karl Kiss.“ És a német

ért el. Paquareket nem egészen helyes fel-fogással Szalóczy személyesítette. Igen darabos, igen közönséges volt, holott ezen félvilági hölgynek, bármely fokán álljon is a társadalomnak, már foglalkozásából kifolyólag némi finomsággal kell bírnia, és egészen felesleges minden egyes lépésénél kankant járnia. Mäskülönb en toalettjében az e fajta hölgyeknek eleganciáját jól tüntette fel. Baróthi, Bändi, Váradiné kisebb szerepeikben élvezetést nyújtottak. Váradinének egyik legnagyobb előnye, hogy csinosan tud öltözni és ez a tehetség sem utolsó.

Csütörtökön Derenghy János jutalmára Lukácsinak kedves népsziműve, a „Vereshaju“, került szíre és pedig igen jó, összevágó előadásban. Fajdalom, az anyagilag, úgy látszik, már kimerült közönség nagyon szörványosan látogatta ezen előadást, pedig a kellemes hangú énekes több pártfogást érdemelt volna, dalait szépen adta elő. Lajlékony hangján és a közönség sűrű tapsokban és ujjázásokban róttá le elismerését.

A czimszerepét igen jól és diszkréten Szalóczy játszta; szebbnél szebb dalaival alig tudott betelni a közönség. Ugyancsak szépen és jól énekelte Bändy Róza is, ki ez este fess paraszt-menyecske volt. Boglár Ágnes nehéz szerepét Bokodyné, Salgó Andrásét pedig Kovács nagy szöpen és drámai erővel játszották meg. Váradyné pedig emivaló kis szerelmes fruska volt.

Pompás, jóízű alakot mutatott be Krasznai, mint Keszeg Mihály; alakítása duzzadt az erőtel és tehetségtől. Cathry rautinirt színész és kis szerepeit mindig találóan, jól játsza meg, így ma este a szerelmes Bálint fiu szerepét alakította igen jól.

Utoljára hagytuk Veréb Jankót, a darabnak úgy szólva főalakját, nem mintha személyesítője Szebeni utolsó lett volna a jó játéokban, de hát szegény Jankó a darabban is mindig utolsó az ő felkegyelműségében, aminek dacára mindenki hozzá fordul bajában, bánatában. Ezt a félig bärnyu, de

gárda-ezred Oberstaabsarztja dr. Kiss Károly magyar tanárnál a Röntgen-lámpát rendelt, még pedig Kiss-fele rendszerűt, és a berlini kórház lámpáin ez olvasható: „Magyar Röntgen-Laboratorium.“ És ez a Kiss Károly még egyéb dolgot is produkál, amit a külföld is elfogadott; ő kitalálta annak is a módját, miként lehet a testben lévő golyót trigonometriai pontossággal megállapítani. E célra egy olomgolyót használ, melyet egy pälczikára erősít. E golyót a divergáló sugarak elé teszi és akkor a golyó képenek helyzete változni fog a távolság arányában. A testben lévő golyó minél közelebb van a fluoreskaló laphoz, a pälczikás golyó képe annál inkább megfelel a testben lévő golyó képenek. Így például, ha a golyó a háthoz van közelebb, a kép élesebb, mert a lapot a háthoz tartjuk, ha a golyó a mellben van, ha a kép homályosabb s ez alapon teljesen pontosan meg lehet mérni a golyó fekvését a testben. E kísérletekhez dr. Kiss saját szerkezetű sötét dobozokat készített, amelylyel bämulatos kísérleteket mutat be. Látni például szabad szemmel a faládsában élő nyulnak mozgó csontvázat, vagy látni az ajtón keresztül az embernek csontvázat. Ime, a magyar Röntgen-laboratorium a külföldön híressé vált s mi még alig ismerjük.

Vértess József.

mégis ravasz, alapjában jószívü és ráadásul fülíg szerelmes legény Szebeni úgy maszkban, mint játéokban kitűnően adta és sűrű tapsokat aratott.

Igen jó volt — és ez alkalommal nem túlzott — C. Vertán Anna egy elvirult, de minden áron férjhez menni vágyó, bärnyu hajadon szerepében.

A már többször említett kutyavásár nagyban grasszált ez este is a nézőtérén, elannyira, hogy Szalóczynak egy szép énekszámát meg is zavarta egy négy lábú mükedvelő.

Penteeken egy ártatlan, de kellemes drámai idyll, Hevesi és Hetényi közös szerzeménye, a „Négy évszak“ ment. A kevés eslekvénynyel és ötlettel megirt, a romantikus világ édeskés hangjára és érzelmességére emlékeztető szimű az életkor tavaszán, nyarán, őszén és telen mutat be egy meglehetősen szerencsés házaspárt, melynek egén háléha mutatkozik is muló felleg, az mihamar szétfoszlik és ök, mint szerelmes ifjak, boldog fiatal házások, meglett emberek és végül mint nagyszülök, a csendes boldogság képét nyújtják a négy felvonáson, illetve képen keresztül, mely képek nem függenek valami nagyon össze, és látni való, hogy a szerzők inkább csak hangulat-festésre törekedtek.

A darabban természetesen a kérdéses pár dominál, a többi alak csak mellékes.

A két főalakot Bokodyné és Kovács kitűnően, végtelen finomsággal játszották meg, alakításuk bármely fővárosi színpadon is hatásos lett volna. Igen jók voltak mindenik képen, de a harmadikat — mely különben is a legjobb — valóban művészetük egész ragyogtatásával állították elének. Az egyes képek között mutatkozó karkülönbséget úgy maszkban, mint — Bokodyné toalettjében is — pompásan mutatták be.

A negyedik képen különösen Kovács remekelt, ki a szép öreg asszony mellett élethíven személyesítette a törődött aggastyánt, kinek szívét a mult szép emlékeire még most is felesillan a szerelem. A nem nagy számu, de valogatott közönség épen nem fukarkodott a tapsokkal és tetszenyilatkozatokkal. Károlyiné, Váradiné, Krasznai, Szebeni és a kedves apróságok apróbb szerepeikben méltó keretet szolgáltatnak a kitűnő előadáshoz, melyen a a sugó ez alkalommal nem dominált, és ez is emelte az előadás értékét.

Végül egy jóakaró figyelmeztetés annak, akit illet. Akinek kamáslihoz készített nadrágja van, az ne feledje el felkapcsolni a kamáslit... még a pusztán sem!

Az alsófehérvármegyi gazdasági egyesület köréből.

Folyó hó 23-án (vasárnap) Kolozsvárt, az Erdélyi Gazdasági Egylet közremüködésével, ez egyesület elnökének vezetése alatt, s a földmivélésügyi miniszter ur külön kiküldöttjének közbejöttével, a filloxera elleni védekezés ügyét az ország erdélyi részeiben részletes és beható megbeszélés tárgya ügyében filloxera-änket fog tartatni.

Vármegyénk gazdasági egyesületének képviselőletében az értekezleten jelen fognak lenni: Zeyk Daniel főispán, gazd. egyesületi elnök, br. Zeyk József, br. Bánffy Kazimir, Kis Bálint, Szalánczy Jenő gazd. egyesületi választmányi tagok, és Székelyhidü Viktor gazd. egyesületi titkár.

A valóban fontos és érdekesnek mutakozó értekezlet lefolyásáról lapunk jövő számában részletesen meg fogunk emlékezni.

Az alsófehérvármegyei gazd. egyesület által Nagy-Enyed város határán a gerepenevőherzsai bér-birtokon létesített vármegyei közös csikólegelőre az 1897. évi legeltetési időnyre felvételre 50 darab 1—3 éves csikó.

A legeltetési időny kezdetét vette május hó 10-én. A legelőn jó, bő, tápdús fű van; itatóhelynek a legelőn keresztül folyó esermely vize használatos fel. Egy itató kut készítése tervben van.

* * *

Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesületbe az 1897. évtől kezdve újabban rendezet tagokul belettek: Alvincz nagyközség, Csepregly János m. állatorvos, Vikol István haszonbérő, Virág Péter áll. elemi iskolai tanító.

Gazdasági egyesületi ügyekre vonatkozólag a szükséges fölvilágosítással szolgál, valamint az érdeklődő gazda-közönségnek az egyesület kiadványait stb. ingyen, bérmentve megküldi az egyesületi titkárság Nagy-Enyeden.

-y.-

Vegyes hírek.

— **Olvasóinkhoz.** Lapunk legújabb, c-űrtörök száma a lap tördelőjének hibája folytán téves összeállításban került ki a sajtóból és közleményeinket helytelenül, megszakításokkal közölte. Midőn ezen hibaért t. olvasóink elnézését kérjük, egyben sietünk kijelenteni, miszerint intézkedtünk, hogy hasonló hibák többé elő ne forduljanak.

— **Kinevezések.** A m. kir. belügyminiszter Alsó-Fehér vármegyében anyakönyvvezetővé a fenesi kerületbe Rád Traján s. jegyzőt, a sárdiba Bartha József ev. ref. tanítót, a magyar-igenibe Makkai János állami tanítót, a czelnaiba Selmezi Arthur ezelnai lakost, a krakóiba Finna Béla h. jegyzőt, a benedekibe pedig Krisztea Rémusz községi előljárót nevezte ki és valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel megbízta. A m. kir. belügyminiszter továbbá, a koslárdi anyakönyvi kerületnek megszüntetése mellett, Koslárd-Gáldtő és Maros-Szent-Imre kisközségeket a körjegyzői beosztásnak megfelelőleg a vajasdi kerülethez csatolta.

— **Kinevezés.** Alsófehér vármegye főispánja a központi pénztárnál újonnan rendszerezett pénztár-írnoki állásra Deutsch Edét nevezte ki.

— **Ohábatputnoki, razi és ruzsinoszi Petrovits Vazul** m. kir. honvéd tábornok, a 75-ik honvéd gyalog-dandárparancsnoka, e hó 19. 20., 21. napjain városunkban időzött, általános katonai szemlést tartván a helyben állomásozó honvédség felett, s mint értesülünk, a dandárparancsnok a tisztai karnak a tapasztaltak felett teljes elismerését fejezte ki.

— **Házasság.** Dr. Tomcsik József, aranygyéresi gyógyszerész, e hó 23-án tartja esküvőjét Barabás Anna kisasszonnyal, Barabás József ev. ref. lelkész kedves leányával, Egerben. Gratulálunk.

— **Hymen.** Ady Sámuel abodi ev. ref. lelkész e hó 25-én (kedden) tartja esküvőjét Nagler Sarolta kiasszonnyal, özvegy Nagler Frigyesné kedves és szép leányával, Nagy-Enyeden.

— **Ezüstmenyegző.** Szathmáry Mózes, a helybeli kir. orsz. fegyintézet őrparancsnoka, vasárnap e hó 23-án ünnepi házaságának 25-ik évfordulóját. A derek jubiléusnak e családi ünnepély alkalmából kívánjuk, hogy majd aranymenyegzőjét is a mostanihoz hasonló erőben és jó egészségben ünnepelje.

— **A Testgyakorló-Egyesület** tagjai felkértek, hogy f. hó 25-én kezdve az egyleti órák alatt, az őszi szezon kezdetéig, a Két Hattyu vendéglő tekepályáján találkozzanak.

— **A „Nagyenyedi Testgyakorló-Egyesület”** tudatja az érdeklődő közönséggel, hogy, mivel folyó hó 15-re tervezett és a körülmények kényszerítő hatása alatt megtartott tavaszi mulatságon, a kedvezőtlen időjárás miatt, lelkes városi közönségünk nagy részét nem üdvözölhette: az erre kibocsátott meghívó alapján a közelebbi hetek egyik szép napján újabb találkozóra fogja a már meghívott közönséget felkérni. A mulatság megtartását plakátok és ágyulók vések fogják jelezni.

— **Az ev. ref. egyházban a konfirmáció** ünnepélye f. hó 27-én áldozó-csü-törtökön d. e. 10 órakor fog megtartatni, miről a konfirmálandó ifjak szülői és az érdeklődők ezen az uton is értesítettek.

— **Unitárius isten-tiszteletet** konfirmáció-tartással folyó hó 27-én d. e. 10—12 órakor, a polgári leányiskola egyik termében fog tartatni. A lelkesi ténykedést fegyintezeti unitárius lelkész Siménfalvi György fogja végezni.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli iparosok önképző-körének néhány lelkes ifju tagja e hó 30-án műkedvelői előadást rendez. Színe kerül a „Czigány”, Szigligeti remek színműve.

— **Sertésvész.** Nagy-Enyed városában a sertésvész ismét fellépve, a város sertés-állományának zár alá vétele végett az intézkedések megtettek. Lapunk részéről is óva intünk mindenkit, hogy akinek beteg sertése van, ne mulassza el a rendőrséggel bejelenteni, mert a bejelentés elmulasztása, valamint az udvarok kelő dezinficiálásának elhanyagolása büntetést von maga után.

— **A rendőrség figyelmébe.** A napról-napra megújuló fellelészakadások, mint látjuk, mindegyre veszedelmesen megdagasztják az ugynevezett feleenyedi patakot. Ennek dacára fuvarosok, magán-fogatok hol kényelmi, hol tisztogatási szándékból egyre-másra hajtják át a patakon, különösen az u. n. vármegye hídjá felett. Ezen vállalkozásnak az elmúlt napokban egy fuvaros lova esett áldozatul és majdnem porul járt maga a fuvaros is; egy másik kocsiást szerkesztől felfordított a zúgó ár melyből alig tudott lovával kimenekülni. Nos hát ne nézze ezt összedugott kézzel rendőrség, hanem kétségtelen jogánál és hatáskörénél fogva egyszerűen tiltsa el a gázló használatát és az ez ellen vétőt büntesse meg, mert inkább szenvedjen büntetést 10 egyén, hogy sem egy esetleg oda vesszen kényelemszeretből, vagy akár hetvenkedésből is.

— **Tomai Pál** szücsmester főteri molykár ellen való megóvási raktárát, amely a Kun-féle cukrárszda helyisége mellett üzlet-helyiségben van csinosan berendezve, ez uton is felhívjuk közönségünk figyelmét, mert, amint lapunk mai számában közzétett hirdetéséből kitünik, téli bundák, gallérok s egyéb drága szörme-árakat jutányos ár mel-

lett fogad el megóvzés és a molykár elleni megóvás végett.

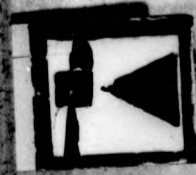
— **A városi tanács, esetleg annak építettő vagy rendészeti, szépművészeti bizottsága figyelmébe.** Jól eső örömmel látjuk egy pár nap óta, hogy a Várszeg-utca elején mint tűnik, el a föld színéről az a kidölt, bedölt ronda alkotmány, melyet hosszú évek óta lakóháznak csufolt tulajdonosa a nélkül, hogy erre azon szurdéknak bármilyen kevés kvalifikációja meglett volna! Tetteze fent czimzett és igen tisztelt hatóság ezen jóságos tettét azzal is, hogy egy füst alatt vegye szemügyre az ugyancsak a Várszeg-utca 29. száma alatt ektelenkedő, kidölt, bedölt viskót is, és kétségbevonhatatlan jogánál fogva tegyen valamit azon szem-szuró, kimondhatatlan valaminek más állapotba helyezése érdekében is.

— **Meghívó.** „A Nagyenyedi Önkéntes Tűzoltó-Egyület” 1897. év június hó 7-én a setateren saját penztára javára zartkörű nyári táncmulatságot rendez. Belépő-jegy ára: Személy-jegy 60 kr. Család-jegy 1 frt 20 kr. Jegyek előre Papp János ur gyógyszer-tárában valthatók. Kezdeté d. u. 5 órakor.

— **Adózó közönségünk figyelmébe.** Nagy-Enyed város adóhivatala újlag felhívja a város adózó polgárait, hogy meg e hó 15-én esedekessé vált első felévi adóhátralekukat a vegrehajtás kellemetlenségei kikérülése végett a városi adóhivatalnál mihamarább kifizetni ne kessenek.

— **Tervbe vett merénylet a brassói Árpád-szobor ellen.** Nem egészen hihető, de merészségben és elvetemültségben mégis alig elképzelhető hírt adnak Brassóból, amelyet természetesen csak fen-tartással közlünk az „Egyetértés” után. A nevezett lapot ugyanis arról értesítik, hogy Brassó város közepében felállított emlékszo-bor ellen merényletet akarnak elkövetni s az elvetemedett terv keresztülvitelére a brassói oláhokból és szászokból álló bizottság alakult. A bizottság tagjai ez ügyben üléseztek is s az ülésben megesküdtek arra, hogy mindaddig, míg az Árpád-szobrot le nem rombolják és meg nem semmisítik, meg nem nyugodnak. A bizottság tagjai gondoskodtak arról is, hogy a terv keresztülviteléhez szükséges költségeket megszer-zzék s több Romániában lakó erdélyi származású románhoz fordultak, akik eddig-elé 1480 frtot bocsátottak a bizottság ren-delkezésére. Az ülésben megbeszéltek a terv végrehajtásának idejét is és elhatározták, hogy a hideg idő beálltával fogják megva-lósítani, mert akkor kevesebb ember jár arra. Alá fogják ásni a szobor talapzatát s robbanó anyagokkal a levegőbe röpítik az egész emlék-szobrot. — A brassói emléknű ellen tudvalevőleg már követtek el egy iz-ben merényletet, amennyiben az arczot megcsontították. Bármeennyire képtelennek is lássek ez a hír, mindenesetre jó lesz, ha a brassói rendőrség utána jár a hír kelet-kezésének s még jobb lesz, ha nyilvánosan tudomására hozza a közönségnek, minő óvó intézkedéseket tett a faj-gyűlöletnek ilyen brutális módon történhető kitérője ellen.

— **A székely fiuk elhelyezése.** Az a szép földadat, amelyet a marosvásárhelyi ke-reskedelmi és iparkamara tűzött ki magá-nak a székelyföldi fiuknak magyar iparosok-nál való elhelyezésében, mindenféle élénk érdeklődést keltett. Mindenfelől érkeznek a kérdezősködések a fiuk felől a kamarához, amely a következőkben adja meg a választ: A fiuk 12—16 évesek, valamennyien iskola-

zottak, mert addig nem küldenek egyet sem a jelentkezőkhöz, amíg iskolai kötelezettségének eleget nem tett. A fiukat három vármegye területéről a helyi bizottságok (amelyeket a főispánok alakítanak) válogatják ki és csak a jó magaviseletüket részesítik abban az előnyben, hogy magyarországi iparosoknál nyerjenek kiképzést. Akik tehát vállalkoznak ilyen fiuk kitanítására, azok jó erkölcsű gyermekeket fognak kapni, akiknek magaviseletéről, előzetesétől a kamara egy tisztviselője évente személyesen szerez meggyőződést. Megvizsgálják még otthon, hogy melyik fiúnak milyen iparág van hajlandósága és a jelentkezés arányában helyezik el őket. Ebben az évben az elhelyezés szeptember hóban fog megtörténni. A fiuk között vannak árvák is, akiket lehet örökbe fogadni, mint erre névben néhányan már ajánlatot is tettek az ipartestületnél. A többi fiukra névben is megkívánja a kamara, hogy azokat a munkaadók családtagokul tekintsek, velük emberségesen bánjanak, a műhelyben és ne házi dolgokban foglalkoztassák, a mesterségben alapos kioktatást nyerjenek és jóindulattal felügyeljenek erkölcsi fejlődésükre is. A székely szülők kötelesek gyermekeiket minden időben kitartásra, szorgalomra és jó magaviseletre inteni; a mesterektől az ipartestület és kamara tudta és beleegyezése nélkül a fiukat elvinni nem lehet.

Lukácsiu tiltakozása. A kolozsvári „Ellenzék” nyomán több lap és mi is azt a hírt közöltük a minap, hogy Lukácsiu, a laczfalusi pápa, megelegette a dákö-román apostol szerepét és most nemcsak parókiája ügyeinek él, de egyúttal a felsőbányai újságba hazafias szellemű cikkeket is ír. Az aradi „Tribuna Poporului” legutóbbi számában Lukácsiu a legnagyobb megbotrántkozással tiltakozik az ellen a gyanúsítás ellen, mintha ő újabb időben hazafiasan érezné, vagy éppen hazafias szellemű cikkeket írna magyar lapokba. Kijelenti, hogy ez oly galád rágalom, melyet csak az ellenfelei, a nagyszembű tribunisták (vagy kebelbarátai és testvérei! Szerk.) gondoltak ki jó híre, neve és becsülete megrontására. Neki eszé ágában sincs hazafiasan gondolkozni, vagy éppen írni, és ezt egyszersmindenkorra vegyek tudomásul azok, akiket illet. Mi is tudomásul vesszük, de azzal a hozzátétellel, hogy mi egy pillanatig sem kételkedtünk abban, hogy Lukácsiu ma is oly hazafiatlanul gondolkozik, ír és cselekszik, mint a legutóbbi években, noha tudomásunk van arról is, hogy volt idő, mikor csakugyan hazafiasan gondolkozott, beszélt és cselekedett.

Össze-vissza. Az „Athenaeum Olvasótárában”, melyet már az egész országban mindenféle olvasnak, most Kazár Emil től jelent meg egyszerre két kötet apróság „Össze-vissza” cím alatt. Ebben a két kötetben találjuk Kazár Emilnek legszebb tárcza-cikkeit, melyek amily érdekesek, epp oly tanulságosak is. Kazár Emilen kívül talán egyetlen író sem fordít annyi gondot arra, hogy elbeszélései minden tekintetben korhűek legyenek és azokban a legcsekélyebb anakronizmus se forduljon elő. Persze előbb szereplőinek helyi viszonyaival és minden legapróbb körülményeivel kell tisztába jönnie, és csakugyan meglátszik rajta, hogy Kazár Emil gondosan készül minden elbeszélésére, minden mondokájára. Amnyi bizonyos, hogy oly csodálatos emberismerettel és tárgy ismerettel alig dolgozik író, mint Kazár Emil. Ebben az „Össze-visszában”, mely csakugyan megfelel a nevének, az északi polustól a déli polusig, aztán keresztben, az egész világ minden tájékáról találunk vonatkozásokkal, érdekes leírások-

kal. A magyar embert kitelepíti Amerikába és visszahozza, mint dúsgazdag embert, majd elmondhatja vele gazdagsága eredetét, az amerikai élet legapróbb részleteinek ismeretével. A szemképrázató változatosságot, mely persze maga is gyönyörködtet, csak fokozza az a derült kedély, az a jóízű humor, mely Kazár Emil minden tollvonását kíséri. Még a borongósabb rajzaira is kisüt néha a humor melege és világossága. Egyes kötet ára 50 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Meteorológiai jelentés május 19-től 22-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
19	7	54.2	+12.6	NE ₂	7 ● 3.2		
	2	54.9	+15.2	N ₁	7 ● 1.7	+18.2	+10.8
	9	56.2	+13.0	—	10 ● 0.6		
20	7	57.1	+13.2	N ₃	8 ● 9.1		
	2	56.3	+14.3	NW ₃	8 ● ny.	+19.9	+9.2
	9	55.9	+13.8	—	6		
21	7	56.0	+13.0	NW ₁	8		
	2	54.0	+21.6	W ₂	3	+22.7	+10.4
	9	54.7	+13.5	—	0		
22	7	54.2	+13.8	—	7		
	2						
	9						

Kilátás: Változóan felhős és újból esőre hajló.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég Δ = dara.

— Miért látszik a víz kékeknek?

Bunsen már ötven évvel ezelőtt bebizonyította, hogy tiszta víz, ha elég vastag rétegben látjuk magunk előtt, kékeknek látszik. Ezért kék a tükre sok tónak és a déli tengereknek. Eleinte azt hitték, hogy a látszólag egészen tiszta víz kémiai anyagokkal van megfertőzve, miáltal a vörös és sárga fénysugarakat átocsátja, a kék és ibolyaszínűeket pedig elnyeli, de kísérletek útján kitért, hogy a fizikailag teljesen tiszta víz is 26 méter hosszú és 15 milliméter széles csőben szép sötétkék színű, ha azt a csőben felülről nézik. Dr. Springnek erre az az ötlete támadt, hogy a víz színezetét talán nem a tisztatlanság, hanem az okozza, hogy hőfoka nem egyenletes egész tömegében. Lehűtötte a hosszú csövet 4 fokra és tizenhat fokos vizet öntött bele, mire a víz csaknem teljesen átlátszó volt és csak a hőfok fokozatos kihűlésével kezdett mindjobban megvilágosodni. Tény tehát az, hogy a víztömeg egyenlőtlen hőfoka, ha a réteg elég mély, a víznek többé-kevésbé sötét színt kölcsönöz, amennyiben a beeső fénysugarak nem hatolnak át simán és egyenes vonalban, hanem folyton különböző hőfoku és sűrűségű rétegekbe jutva, irányuktól eltérítetnek. Az egyenlőtlen sűrűségű rétegek a fényt visszaverik, megtörik és szabálytalanul, minden irányban szétszórják, ami teljesen megfelel annak a hatásnak, melyet valamely folyadékban levő teljesen apró testecskék okoznak. Forel német természettudós azt is megfigyelte, hogy az édesvízű

tavak télen átlátszóbbak, ami teljesen megfelel Spring elméletének, miután a hőbeli különbségek nyáron nagyobbak, mint télen, amikor egyenletes hideg uralkodik.

Közgazdaság.

Mire ügyeljünk a burgonya-termelésnél?

Miután a burgonyát részint emberi táplálékul, részint szeszfőzési és keményítőgyártási, részint takarmányozási célra termelik s minden egyes hasznosítási célra más és más követelményeket támasztanak irányában, nem képezhet a gazda előtt közömbös dolgot annak figyelemmel kísérése, hogy egyes termelési tényezők minő befolyást gyakorolnak a növény tulajdonságaira.

Az, aki szesz- és keményítőgyártásra termel burgonyát, minden esetre arra törekszik, hogy burgonyája minél több keményítőt-tartalmazzon. Ezt elerendő, oly fajtát fog a termelésre kiválasztani, melynek dus keményítő tartalma már átöröklött sajátossága; de miután a burgonya igen könnyen degenerálódik s fajta-tulajdonságát a neki meg nem felelő viszonyok között hamar elveszti: nem elégedhetik meg a gazda csak azzal, hogy keményítődus fajtát használ fel ültetésre, hanem tovább menve törekednie kell arra, hogy a keményítő tartalmát állandósítsa és távol tartsa minden oly tényező közreműködését, mely a keményítő-tartalom csökkenését vonhatja maga után.

Ily tényező gyanánt szerepelven a trágyázás, ennek keresztülvitelére a burgonya-termelésnél kiváló ügyelettel kell lenni.

A tapasztalás igazolja, hogy istálló-trágyával közvetlen trágyázott földben a burgonya keményítő-tartalma lényegesen alacsonyabb, százalékban kifejezve, majdnem 40%-al.

Nagy apadás ez, s mindenesetre figyelmet érdemlő körülmény, különösen ha meggondoljuk, hogy burgonya-termésünk az azt veszélyeztető különböző betegségek és állati ellenségek következtében folyton csökken s így egész természetszerűen ára pedig emelkedik.

Nem eléggé tanácsolható ez okból, hogy a szeszfőzési és keményítőgyártási célra termelt burgonyánál az istálló-trágyával való közvetlen trágyázás, ha csak lehet, mellőzendő; ha azonban teljességgel keresztülviteletlen volna ennek mellőzése, úgy ne egyedül használjuk, hanem mesterséges trágyával vegyest, mert így a keményítőtartalmában való csökkenés jóval csekélyebb leend, a jelzettnek körülbelül 1/4-e.

A mesterséges trágyák közül e tekintetben csak a foszfor-trágyának jut szerep és pedig a közönséges csontlisztnek és a szuper-foszfátnak. E trágyákból kat. holdanként 150—200 kg. elhintése teljesen elegendő.

A takarmányozási célra szolgáló burgonyánál a dolog egészen másképp áll. Itt a keményítőtartalom nem játszik oly nagy szerepet, hanem főképp a protein. Miután pedig trágyázással a proteintartalmat emelhetjük, takarmány-burgonya alá használhatjuk az istálló-trágyát egymagában is, de még jobb eredménnyel mesterséges-trágyával egyidejűleg, vagy csak az utóbbit egyedül.

Szuperfoszfátnak és chili-salétromnak együttes használata a termés-mennyiségben kat. holdanként 20—25 q. többletet eredményez a végrehajtott trágyázási kísérletek szerint, s így a trágyázásra fordított költség elég fedezetet nyer a terméstarték értékeiben.

Egy dolog van még, amire ügyelni kell, s

ez a trágya mert amily tesség, ép mennyiségén a bu E mért célra szék amely iz gyázás k

Buza legj köz Kótzeres
Rozs legj köz
Zab legj köz
Kukorlea
Burgonya
Szalma
Bikkfa
Cserfa
Tölgyfa
Faszén
Marhah
Sertésb
Szalonn
Disznóz
Vörösh
Fokhag

A d az esz fedezé vid ió gyon 50 év utazo ez in A dalm közle teng igaz föld sark tása met nyoz E nat sora ség ing vid ism me tal kö vas ki

mi kő b V cz tő a ta n é u h g

ez a trágya mennyiségének megállapítása; mert amily hasznos az azzal való mértékletesség, ép oly káros lehet annak túlnagy mennyiségben alkalmazása, hajlandóbbá tén a burgonyát a megbetegedésre.

E mértékletesség különösen az étkezési célra szolgáló burgonyánál ajánlható, mint amely izletességében is veszíthet a bő trágyázás következtében.

Piaczi árak.

Nagy-Enyed, 1897. május 20.

Buza legjobb	1 véka	1-
" közepes	"	-90
Kétszeres legjobb	"	-80
" közepes	"	-75
Rozs legjobb	1 véka	-80
" közepes	"	-75
Zab legjobb	"	-50
" közepes	"	-45
Kukorleza (tengeri)	"	-62
Burgonya	"	-30
Széna legjobb	egy szekér	8-
Szalma legjobb	"	150
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	350
Cserfa 1 "	"	250
Tölgyfa 1 "	"	3-
Faszén kemény	egy hektoliter	180
Marhahús	1 kilogramm	-40
Sertésbőr	"	-52
Szalonna	"	-72
Dísznövény	"	-80
Vöröshagyma	"	-
Fokhagyma	"	-

Csarnok.

A déli sark fölkeresése.

A déli sark északi régióinak felkutatása, az északi sarkkal ellentétben, melynek fölfedezése Nansen kutatási útja után már rövid időn belül meg fog történni, még nagyon kezdetleges állapotban van, körülbelül 50 év óta — amikor Ross James (1839—41.) utazott a délsark vidékekre — a kutatás ez irányban szünetel.

A Pataky H. és W.-féle budapesti szabaldalmi iroda által szerkesztett „Műszaki közlemények” szerint Neumayer P. titkos tengerészeti tanácsos és a hamburgi csillagda igazgatója köriratot intézett a bel- és külföld nagyobb földrajzi társaságaihoz a déli sarkvidékek és a déli jegestenger felkutatása tárgyában és a Viktoria-földön egy meteorológiai állomás felállítását indítványozta.

E vállalkozás sikere annál inkább kívánatos, miután a tudományos kérdések egész sora, mint például a földmágnesség jelenségei, a földrajzi szélességek ill. a földhamu ingadozásai és sok más kérdés, a déli sarkvidékek és a déli sark mágneses erőinek ismerete nélkül semmiképp sem oldható meg; ezen megoldásokat elősegítjük azáltal, hogy azon a vidékeken méréseket eszközölünk, melyeknek az inga hosszára, a jég vastagságára, a levegő sűrűségére stb. kell kiterjedniük.

Általánosságban helyesnek találják, hogy mielőtt a délsarkra egy nagyobb és igen költséges expedíciót menesztenének, Melbourneból kisebb hajókkal próbálkozzanak a Viktoria-földre hatolni, amit tavaszkor, dacára a 180 m. magas jégfalnak, a szakértők lehetségesnek találnak. Azt hiszik, hogy a viszonyok ott megegyeznek a Grönlandban tapasztaltakkal, ahol, dacára annak, hogy néhány mértföldnyi távolság teljesen kopár és sivárnak tűnik fel, mégis belsejében nyáron oly növény- és szin-gazdagság található Payer állítása szerint, mint az Alpések gyönyörű lejtőin.

Az eddigi tapasztalatok szerint úgy látszik, hogy a déli sark északi vidékein örökös tél uralkodik, de már meteorológiai indokból sem lehet arra következtetni, hogy mivel a Viktoria-földet szegélyező szigeteken — melyeket különben is csak nagyon kevés ismernek — sem mohát, sem zuzmarát nem találtak, azok az illető terület belsejében sem találhatók. Minél nagyobb egy terület, annál több buvóhely található föl benne az organikus élet részére. Hooker, ki Rosst utjain kísérte, a déli Uj-Seelandban 50 fok déli szélességen tul az Auckland-szigeteken 80 phanerogamot talált, a jobban izolált Karguelen szigeteken már csak 21-et, míg az épp ezen szélesség alatt Norvégia mellett fekvő fokokon csak egyetlen fűnem található. A tenger halvilága a déli sark közelében is nagyon sokat ígér, miután igen sok ott előforduló hal, mint például a bálna, Balaenoptera musculus és mások ugyanazon családba tartoznak, mint az északi sark közelében fogott halak. A madarak is képviselve vannak és azon sebésekből, melyeket megölt fókákban találtak, Borchgrevink norvég természetbúvár azt következteti, hogy ott egy a fókákkal ellenséges, eddig még ismeretlen emlős állatnak kell léteznie.

Épp úgy, mint Neumayer P., dr. Vogel is azon véleményen van, hogy esetleges nagyobb vállalkozások előtt kis expedíciókat kell a déli sarkhoz meneszteni, melyek anynyival inkább olcsók, miután Ausztráliában sok ember foglalkozik a felkutatandó vizekben való halászat által.

Más országok is, mint Anglia és Belgium, szintén komolyan foglalkoznak a déli sark felkutatásának gondolatával, úgy, hogy Neumayer felszólalása, melyet a II. geographiai kongresszuson a német nemzethez intézett, nem fog eredménytelenül elhangzani.

Ilyen kis és aránylag olcsó előtanulmányok segítségével az égalji viszonyokat, amelyekhez első sorban az ott uralkodó ciklonok légnyomás-viszonyai tartoznak a felhők irányára, a csapadék magasságára, a jégviszonyokra vonatkozó előtanulmányok megtehetőek. Ezek közül csak a nyár hőmérséklete ismeretes, mely 0,2—0,6° C. között változik, míg a téli hőmérsékletet éppenséggel nem ismerik; azonban az ala-

esony nyári hőmérsékletből semmi esetre sem szabad azt következtetni, hogy a téli hőmérséklet ennek megfelelően alacsony.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyílt tér.

(E rovatban közöltékét nem vállal felelősséget a szerk.)

Nyilatkozat.

Malenszky Károly és Mike Imre urak között felmerült lovagias ügy szabályszerű elintézését saját aláírásunkkal ezennel bizonyítjuk.

Abrudbányán, 1897. május hó 15-én.

Zanathy Gábor,

Medny János,

mint Malenszky Károly ur megbízottjai.

Alsófehérvármegye főispánjától.

Sz. 272—1897

főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Alsófehérvármegye központi hivatalánál egy **allevéltárnoki állás** rendszeresített, ezen 750 frt évi fizetés és 150 frt évi lakbér illetményvel egybekötött állás betölthetése céljából ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerűen felszerelt és életkorukat, családi állapotukat, eddigi alkalmaztatásukat, úgy az 1883. évi I. t. cz. 13. §-ban előirt elméleti képzettségüket igazoló folyamodványaikat hozzám bezárólag **folyo évi junius hó 15-ig** terjesszék be.

Nagy-Enyeden, 1897. ápril hó 27.

Zeyk Dániel,

főispán.

1220 1—1

Legbiztosabb szer
székrekedés, étvágytalanság, gyomorfájás és az ebből
eredő bajok ellen a Zenke Zoltán

BARÁT-ITAL

növény-szer gyomor-likör készítménye.

Használati könyvvel együtt egy üveg ára
40 és 80 kr.

Kapható **Nagy-Enyed minden fűszerkereskedésében,**
továbbá a készítőnél utánvét mellett H.-M.-Vásárhelyen.

Csak a „barát” védjeggyel ellátott valódi!

A nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi, valamint az osztr. cs. kir.
ker. miniszter urak által kihirdetve és törv. védve. 1103 5—10

Hidépítéshez 60—70 méteről TERMÉSKŐ

szükséges a nagyenyedi vagy
tővisi állomáshoz szállítva.

Ajánlatok a kiadóhivatalhoz
küldendők, hol bővebb felvi-
lágosítás nyerhető. 1115 2—2

Haszonbérlet.

Báró Vay Béla ur ó nagyméltóságá-
nak Alsófehér vármegyében Oláh-Tordas
és Ispánlaka községeinek határaiban
együvé tagosított 1300 hold kiterjedésű
jó minőségű birtoka az 1897. év szept.
hava 29-en kezdődőleg több évre ha-
szonbérbe adandó.

A haszonbérlet feltételeire nézve az ér-
deklődők értekezhetnek **Medgyes Bá-**
lint ügyvéddel Nagy-Enyeden. 1113 4—6

Alsófehér vármegye főispánjától.

Sz. 270. 1897.
főisp.

Pályázati hirdetés.

A kormányzatomra bízott Alsófehér vár-
megye kisenyedi járásában Koneza szék-
helylyel rendszeresített járás-orvosi ál-
lomás üresedésbe jövén, ezen 500 frt
évi fizetés és 150 frt uti atalánnyal
egybekötött **járas-orvosi állásra** ezen-
nel pályázatos hirdetek és felhívom
mindazokat, kik ezen állást elnyerni
ohajjták, hogy szabályszerűen felszerelt
és életkorukat, családi állapotukat, ed-
digi alkalmaztatásukat, úgy az 1883. évi
I. t. cz. 9 ik §-ban előirt minősítésüket,
valamint a tiszti orvosi vizsga sikeres
letételét igazoló bizonylataikkal felszerelt
folyamodványait hozzám **folyó évi
június hó 20-ig** terjesszék be.

Nagy-Enyeden, 1897. május 15-én.

Zeyk Dániel,
főispán.

1118 1—3

Van szerencsem a t. közönség tudó-
masára hozni, hogy 1871. óta fennálló

SZÜCS-MŰHELYEMET

a főterem, id. Kún József ur czukrász-
dája melletti üzlethelyiségbe tettem át,
hol fiam vezetése alatt — ki több évet
Pesten és Bécsben töltve, magát a szücs
iparág terén teljesen kiképezte — a
mai kor igényeinek megfelelőleg

moly-kár elleni megóvási raktárt

is rendeztem be, hol elfogadok min-
denféle moly-kár ellen megóvándó
teli ruhákat megóvásra jutányos
ár mellett.

Kéri szives partfogásukat

Tomai Pál,
szücs.

1119 1—1

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat
és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány Lajos**
urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

Roman és Portland cementet

küldtünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyárt-
mány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini
gyártmányokból legolesobban szállit bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel **BEOCSINI CEMENT UNIÓ.**

Nagyenyedi bizományosunk **Bisztricsány Lajos** ur
1 frton felüli vetemény- és virágmagvak rende-
lésénél 5%-ot visszafizet a rendelőnek. A magvak
jóságáról és frissességéről jót allunk.

Mauthner Ödön.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt min-
denkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredmény-
ről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss**
caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdiniát és orosz
halakat jutányosan ajánlok.

Legjobb **Vermorell permetező** és külön részek is
lesznek raktáromon, valamint legjobb, legerősebb **kékkő**
legjutányosabban nálam szerezhető be.

Javitott Wermorel-szerkezetű **peronospora fecskén-**
dőket 15 frt 50 krért teljes jótállás mellett ajánlok.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.

1028 14—52

Friss székegy turó és carhol mindig kapható.

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az

ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben

csakis, mint eddig, ezentul is

Eszéken, felsőváros

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes

bőrtisztátalanságokat biztosan eltávolít.

1 tegely valódi Spitzer-kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mozsdoviz	40 kr.
1 darab valódi Salvator-szappan	50 kr.
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben	50 kr és 1 frt.
1 tegely kézpaszta	60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beigtatott védjeggyel el van
látva, és kéri a t. közönség csakis **DIENES**-féle eszéki kenőcsöt és
szappant kérni és elfogadni. 1086 7—12